

Newsletter WOODAN

ENGLISH: With this newsletter we inform you about the activities of the WOODAN Foundation. In 2017 we started to collect data on wooden objects from archaeological contexts. The aim is to publish the data online and to stimulate research on wooden artefacts. In this way, we are making an effort to reach a large audience and to generate interest in the history of the 'wooden era'.

We publish the collected data on our web database www.woodan.org. The database was originally built to showcase the objects that were described in Dutch research on archaeological wooden artefacts, from which the publication *Uit het Juiste Hout Gesneden* has emerged. Nowadays, the system is running in four languages (Dutch, English, German and French). Furthermore, we are expanding to international data. A new function with which researchers can enter and edit their own data is currently in development.

As far as research into archaeological wooden finds is concerned, we have been able to add many new finds to the database. Remarkable are the wooden artefacts from Delft, from which the book *Niet al het hout is timmerhout* has been published, and thousands of artefacts from the Roman castellum in the Dutch city of Velsen, described in the publication *The wooden artefacts from the Early Roman Fort Velsen 1*.

In this newsletter we further expand on the research of artefacts from the Roman fort Velsen. Moreover, archaeologist Magda Piotrowska introduces herself as a new partner and supporter of WOODAN. Magda intends to publish a large collection of Polish artefacts in WOODAN. We would also like to draw your attention to an exhibition in the town of Ezinge about trees and the use of wood in the coastal area from the Iron age till today.

Image	Woodan number	Object	Wood species	Town	Dating
	16147000	Spoon	Silver fir	Thesinge	Late Middle Ages
	16148000	Spoon	Unknown	Thesinge	Late Middle Ages

DUTCH: Voor u ligt de nieuwsbrief van Stichting WOODAN. We zijn in 2017 van start gegaan om informatie over hout uit archeologische context te verzamelen, de gegevens centraal en openbaar te ontsluiten en om onderzoek naar archeologisch hout te stimuleren. Op deze wijze proberen we een groot publiek te bereiken en interesse voor het 'houten tijdperk' te creëren.

Voor de ontsluiting maken we gebruik van onze webdatabase www.woodan.org. De database is oorspronkelijk gevuld met de voorwerpen die vanuit het Nederlandse synthetiserend onderzoek naar archeologisch hout zijn beschreven, waar ook de publicatie *Uit het Juiste Hout Gesneden* uit naar voren is gekomen. Inmiddels zijn we een paar jaar verder, draait het systeem in vier talen (Nederlands, Engels, Duits en Frans) en zijn we druk bezig de collectie uit te breiden. Ook werken we aan de mogelijkheid om onderzoekers zelf vondsten te laten invullen en redigeren.

Wat betreft het onderzoek naar archeologisch hout is er de afgelopen tijd veel gebeurd en hebben we veel nieuwe vondsten aan de database kunnen toevoegen. Opmerkelijk zijn wat dat betreft de vele vondsten uit Delft, waar het boek *Niet al het hout is Timmerhout* over is verschenen, en duizenden artefacten uit het castellum van Velsen, zoals ook beschreven in de publicatie *The wooden artefacts from the Early Roman Fort Velsen 1*.

In deze nieuwsbrief gaan we verder in op het onderzoek van Velsen, en geven we het woord aan de Poolse archeologe Magda Piotrowska, met wie we een grote collectie Poolse artefacten via WOODAN gaan ontsluiten. Tenslotte maken we u graag attent op een tentoonstelling in het Groningse Ezinge over bomen en houtgebruik in de Noord-Nederlandse kustgebied vanaf de IJzertijd tot het heden.

Research on wooden artefacts from the early Roman fort Velsen 1

ENGLISH: Recently, the results of the research on the wooden artefacts from the Roman fort at Velsen were presented in the National Museum of Antiquities (RMO) in Leiden. The fort was built around AD 15 on the south bank of a channel of the Oer-IJ (a side branch of the river Rhine). The location is about 20 km from Amsterdam. Between 1972 and 1994 archaeological research took place here. The waterlogged conditions for the preservation of ecological materials were particularly favourable, so that objects made of bone, leather and wood have been excellently preserved.

The research yielded more than 2,000 wooden finds. A large amount of the wooden artefacts has been conserved and is now part of the collection of the RMO in Leiden. The assemblage includes kitchen utensils, writing tablets, footwear, tool handles, weapons and hundreds of tent pegs. Remarkable are the many pieces of furniture, which bear witness to some luxury in the fort. The furniture parts are in the style of Mediterranean furniture, as found in Herculaneum. Spectacular is the find of the upper end of a *vitis*. This is a staff of common grape wood that was a status symbol for the centurion. We only know the *vitis* from historical sources. Tacitus reports of a centurion in the Pannonian army named Lucilius who was nicknamed 'Cedo alteram' (give me another one) because of his habit of breaking one staff after the other on the backs of his soldiers. The *vitis* from Velsen is the first one found in an archaeological context.

DUTCH: Onlangs zijn in het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden de resultaten van het onderzoek aan Houten voorwerpen van het Romeinse fort Velsen gepresenteerd. Velsen 1 is gebouwd omstreeks 15 voor Chr. aan de zuidoever van een geul van het Oerij (een zijtak van de oude Rijn). De locatie ligt ongeveer 20 km van Amsterdam. Tussen 1972 en 1994 heeft hier archeologisch onderzoek plaatsgevonden. De omstandigheden voor de conservering van ecologische materialen waren bijzonder gunstig, waardoor voorwerpen van bot, leer en hout uitstekend bewaard zijn gebleven.

Het onderzoek heeft meer dan 2000 houtvondsten opgeleverd. Een groot deel van deze houtvondsten is geconserveerd en bevindt zich heden ten dage in de collectie van het RMO in Leiden. Het vondstenspectrum omvat onder meer keukengerie, schrijftafeltjes, schoeisel, handvatten van gereedschap, van wapens, en vele honderden tentharingen. Opmerkelijk zijn de vele meubelonderdelen die getuigen van enige luxe in het fort. De meubelonderdelen zijn in de stijl van mediterrane meubelen, zoals gevonden in Herculaneum. Spectaculair is de vondst van het uiteinde van een *vitis*. Dit is een staf van druivenhout die statussymbool voor de centurio was. De *vitis* kennen we alleen uit historische bronnen. Tacitus bericht van een centurio die de bijnaam 'geef me er nog één' had, vanwege zijn gewoonte om de een na de andere staf op de rug van zijn soldaten te breken. De publicatie is te downloaden als pdf op de site van het RCE.

A short introduction to our colleague from Poland, Magda Piotrowska

ENGLISH: My name is Magda Piotrowska. I have worked for private archaeological companies in Poland and Ireland, then was employed in Adam Mickiewicz University and now I'm working in the Polish Academy of Sciences. My research interests are: Roman Period, the Przeworsk and Wielbark Cultures and archaeology of Central European Barbaricum, with particular attention to settlements.

My interest in archaeological wood started when I had my own project about the location, importance and function of wells in the settlements of central European communities in late antiquity. At the center of this project stands the Przeworsk culture site where over 100 wells were discovered. From some of these features wooden finds were obtained. Now I'm working on the catalogue of all the wells of the Przeworsk culture from Poland. Not only the wooden constructions of wells are the main field of my research but also studies in wooden artifacts. The intended use of artificial water intakes varied and it seems that the presence of the artefacts within the wells may be related to their function.

I furthermore run classes for students about traditional material culture - ethnographical sources in archaeology which is very useful and interesting when it comes to analyzing wooden objects.

In my opinion wood as an archaeological material is underestimated – it has to be remembered that not that long ago (still in the XIX century) most of the objects, tools etc. were made from wood. We have the stone, bronze and iron age but all the time it was a “wooden” epoch. I hope that taking part in the WOODAN project will help me to better interpret and describe wooden artifacts and to enlarge this database.

DUTCH: Mijn naam is Magda Piotrowska. Ik heb gewerkt voor archeologische bedrijven in Polen en Ierland, daarna werkte ik aan de Adam Mickiewicz Universiteit en nu werk ik in de Poolse Academie van Wetenschappen. Mijn onderzoeksinteresses zijn: de Romeinse periode, de Przeworsk- en Wielbark-culturen en de archeologie van Centraal-Europees Barbaricum, met bijzondere aandacht voor nederzettingen.

Mijn interesse in archeologisch hout begon toen ik mijn onderzoek startte naar de locaties, het belang en de functie van waterputten in de nederzettingen van Midden-Europese gemeenschappen in de late oudheid. De basis van dit project was de Przeworsk-cultuursite waar meer dan 100 putten werden ontdekt. Uit een aantal van deze sporen zijn houtvondsten verkregen. Nu werk ik aan een catalogus van alle bronnen over de Przeworsk-cultuur uit Polen. Niet alleen de houten constructies van de putten zijn een belangrijk onderdeel van mijn onderzoek, maar ook de studie van houten artefacten. Het beoogde gebruik van kunstmatige waterbronnen varieerde en het lijkt erop dat de aanwezigheid van de artefacten in de putten verband houdt met de functie.

Verder geef ik les aan studenten over traditionele materiële cultuur / etnografische bronnen in de archeologie, wat erg handig en interessant is als het gaat om het analyseren van houten voorwerpen.

Naar mijn mening wordt hout als archeologisch materiaal onderschat – we moeten niet vergeten dat nog niet zo lang geleden (nog in de 19e eeuw) de meeste voorwerpen, gereedschappen enz. van hout werden gemaakt. We hebben de steentijd, de bronstijd en de ijzertijd, maar deze hele tijd was het een "houten" tijdperk. Ik hoop dat deelname aan het WOODAN-project me zal helpen om houten artefacten beter te interpreteren en te beschrijven en om deze database te vergroten.

Exhibition about wood in the north of the Netherlands

ENGLISH: When the first pioneers started to exploit the northern Dutch coastal area, the landscape was still strongly influenced by the sea. It was a dynamic landscape, consisting of a wide salt marsh with a peat area behind it, that stretched over large parts of present-day Groningen and Friesland.

Particularly in the coastal zone that periodically flooded, but also in the clay and peat areas behind it, there were hardly any trees. For the people who settled in the area from the Middle Iron Age (about 650 BC), this meant that one of the most important raw materials was not locally available: wood!

However, it is not the case that no wood is found during the archaeological excavations in the terp area.* In fact, a number of sites, including Ezinge, testify to frequent use of wood on the terps. Wood was therefore not by definition a scarce material in those times, but it must have been precious.

Where did the residents of the terp area get their wood from and how was it used? This is among other things the subject of the exhibition *Hou(t) van Bomen* in the Museum Wierdenland in Ezinge (www.wierdenland.nl).

* A *terp* is an artificially dwelling mound, that protected people from the sea. Thousands of them were build across the coast of The Netherlands, Germany and Denmark.

DUTCH: In de tijd dat de eerste pioniers het Noord-Nederlandse kustgebied in gebruik namen, stond het landschap nog sterk onder invloed van de zee. Het was een dynamisch landschap, bestaande uit een brede kwelder met daarachter een veengebied dat zich uitstreckte over grote delen van het huidige Groningen en Friesland.

Met name in de kustzone die periodiek overstromde, maar ook in het daarachterliggende klei- en veengebied groeiden nauwelijks bomen. Voor de mensen die zich vanaf de Midden IJzertijd (ca. 650 voor Christus) in het gebied vestigden, betekende dit dat een van de belangrijkste grondstoffen niet lokaal voor handen was, namelijk hout!

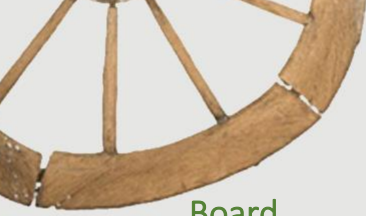
Toch is het niet zo dat archeologen tijdens opgravingen in het wierdengebied geen hout aantreffen. Sterker nog, een aantal vindplaatsen waaronder Ezinge getuigen van veelvuldig houtgebruik op de wierden. Hout was dus niet per definitie in alle tijden een schaars goed, maar het moet wel kostbaar zijn geweest.

Waar haalden de wierdenbewoners hun hout vandaan en op welke manier werd hiervan gebruikt gemaakt? Onder andere hierover gaat de tentoonstelling *Hou(t) van Bomen* in het Museum Wierdenland te Ezinge (www.wierdenland.nl).

Stichting WOODAN WOODAN Foundation

Nieuwe Blekerstraat 47
9719 EE Groningen
The Netherlands
www.woodan.org
info@woodan.org

Board

Silke Lange, archaeologist, wood specialist
Stephan Nicolaij, archaeologist, programmer
Jelte van der Laan, archaeologist, wood specialist

Literature

S. Lange, 2021: *The Wooden Artefacts from the Early Roman Fort Velsen 1*, (Nederlandse Archeologische Rapporten 069), Amersfoort.

The publication can be downloaded as a pdf from the RCE website:

<https://catalogus.cultureelerfgoed.nl/Details/books/138460>

S. Lange, 2017: *Uit het juiste hout gesneden*, (Nederlandse Archeologische Rapporten 054), Amersfoort.

The publication can be downloaded as a pdf from the RCE website:

<https://www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2017/01/01/uit-het-juiste-hout-gesneden>

M. Rijkelijhuizen & S. Jongma, 2021: *Niet al het hout is timmerhout*, Delft

The publication is available from Erfgoed Delft:

<https://erfgoeddelft.nl/nieuws/niet-al-het-hout-is-timmerhout>

This newsletter has been published on the 3rd of September 2021

Deze nieuwsbrief is gepubliceerd op 3 september 2021

